

Documente vechi

pentru istoria nationala Transilvania.

EPISCOPORUM HUNGARIAE

Dioetaler congregatorum sententia Excommunicationis contra Saxones Ecclesiam Albeensem comburentes. 1291. 25. Jun.

Archiepiscopus Colocensis et an. 9. ecclesien. aulae Illustris R. g. Hungar. . . Cancell. Ph. Vacien. aulae Reginae cancell. Lodommi Varadi Ty. . . Zagrabiens. . . et Polyka Syrmiens. Ecclesiarum Eppi, Praepositis, Abbatibus, Prioribus, Plebanis, et Parochialium Ecclesiarum Sacerdotibus Universis in Ducato Transylvania Transylvaniam, quam ad Scam . . . nien. *) Ecclesiam pertinentibus salutem in Domino sempiternam. Dispendia, seu destructiones Regni, et Venerabilium Ecclesiarum, . . . sensus in Generali congregatione omnium Praetatorum, et Baronum, nec non omnium Nobilium de singulis Provinciis **) et . . . Cumanorum praesente Regia . . . titit pro bono, et utilitate communi, et juramento firmatum, ut Regalia, et Ecclesiarum jura, ac Nobilium nullus audeat occupare, . . . se fovere invicem auxilio, et consilio teneantur, Nosque autoritate Dei omnipotentis, de voluntate Regia, et Baronum, ac omnium Nobilium, et etiam Cuma . . . eadem . . . ator maxime Hungarorum, vel qui Regalia, seu Ecclesiarum Jura de certo praesumerit occupare vel de — pacis, et damnis datis,

seu injuriis irrogatis satisfactione debita non duxerint occurren-um ex coita excommunication. . . oia . . . ur duximus . . . et emendam, seu condignam satisfactionem studeant exhibere. Hoc etiam Dominus Rex noster in ipsa congregatione publice suo . . . to firmari . . . excommunicatos . . . faciat ab omnibus evitari, quod si malorum, et Rebellium perversitas statum . . . talis e . . . vans in ventum increbuer . . . t ut . . . lem . . . excommunicationis sententiam . . . ad convincendam malitiam Rebellium perversorum, et malignorum Dnus Rex Noster . . . aro . . . es . . . caeterique Nobiles, ac . . . de regno contra flagitiosos hujusmodi pestilentes Regni Unanimiter insurgere tenebuntur, sicut juris . . . radi religione . . . hos firmiter sunt astricti . . . Totum Regnum aplica super hoc recepta, et nostr. Subjicien. Ecclesiastico interdicto severitate debita malefacto . . . coercedo donec . . . tisfaction. seu emeda ad reconciliandam gratiam revertantur. Cum itaque Gaan fil . . . lardi *) et sui

*) Gyan filius Alardi circa 1284 bellum excitaverat in Trannia. Vide literas anni 1284 apud Fejér T. V. Vol. III. p. 259. Bellum hoc fuit excitatum 1277. Vide adversaria Historica Illus. C. Kemény. —

In literis anni 1112 (apud Fejér C. D. T. V. Vol. I. p. 313 (memoratur Villa Gan, et in literis anni 1275) apud Fejér C. D. T. V. Vol. II. p. 272) memoratur „Comes Gaan filius Comitiss Widonis de Wegla“ — Villa Gan in literis anni 1138 apud Fejér C. D. T. II. p. 97.

*) I. e. ad Sacram Transylvaniensem.

**) Ergo etiam Tranni intererant his Comitiss.

nequaces malitiae ac iniquitatis *complices Saxones* partium Transylvanarum *Ecclesiam B. Michaelis Cathedralis* rabie diabolica inducti, et repleti enormiter combusissent, Archidiaconos, Canonicos, Sacerdotes cos, et magnam multitudinem Christianorum, in eadem, et aliis Ecclesiis concremassent, aliosque innumerabiles ubicumque locorum deprehensos interfecerunt, Reliquias, Cruces, Calices, indumenta sacerdotalia, et omnia ornamenta Ecclesiarum *cum Libris* *) ac aliis rebus sacris, nec non Thesauros Ecclesiae memoratae rapuerint, in ususque suos imundissimos usurpaverint, et ideo sententiam Excommunicationis dunt ipso facto. Devotion. Universitatis Vestrae tenore praesentium monemus in Dno. et hortamur, quatenus dictum *Gaan*, et suos socios maleficiorum participes praescriptor. tanquam Excommunicatos evitare debeatis, facientes etiam eos ab omnibus arctius evitari. Nos enim eos auctoritate Omnipotentis Dei denuntiamus excommunicatos, donec de ipsa enormi combustione ecclesiarum, de damnis, et injuriis illatis satisfactionem impendant omnimodam, et absolutionis adipisci gratiam mereantur. Datum Budae in quindenis Pentecostes, in Convocatione Domini Regis Hungariae gen bus 1291.

Originale in Pergameno a xperditum exstat in Archivo Capituli albensis.

Transumptum habetur in Archivo Fisci R. Trannici fasc. 20. Lib. 2. Fundi Regii Litr. I.

Literas has edidit Ill. C. Kemény in not. Archiv. Abb. T. I. p. 98—99.

Fejér C. D. Tom. VII. Vol. IV. p. 219.

Datum per manus discreti viri *Magistri Theodori Albensis ecclesiae Praepositi*, aulae Nrae Vice Cancellarii 8. Calendas Martii. Decretum *Comitiale* inaugurale Andreae III. Regis, in quo inter caetera haec habentur:

„Item *Decimas* frugum secundum statuta sancto r. Regum solve teneantur, ita videlicet, quod quilibet *Nobilis*, sive Saxo de numero nobilium de quolibet Aratro **) Unum *fertorem* pro *Decimis*

solvat, populi *) autem ipsorum *nobilium*, et *Saxonum* de singulis Capecii solvant unum pondus.“ —

„Item si aliqua potentia extrinseca ad invadendum Regnum nostrum venerit, aut aliqua pars, vel Provincia Regni ab obedientia Regia . . . se abstraxerit, aut alienare aliquo modo voluerit, *Nobiles* Regni Nostri, et *Saxones Tranni praedia tenentes et more nobilium se gerentes*, **) nobis adstare, et adjuvare nos tenebuntur. Sed si ad occupandum Regnum extrinsecum procedere vellemus, non nisi pecunia a Matte nostra erogata, procedere teneantur; hoc etiam expresso, quod *nobiles Regni Nostri*, et praedicti *Saxones* Regni Transylv. cum nullo Baronum Nostrorum coacti, vel inviti super factis, et negotiis Regni Nostri intrinsecis, et extrinsecis absque nobis, sine pecunia ire teneantur.“

Originale in Archivo Capituli Abb. Trans. Cista miscellaneorum 3. fasc. 3. Nr. 8.

Fragmenta edidit Eder in Felmer p. 19, 24, 48; item in Siebenb. Provinc. Blätter, T. 2, p. 13, 14, 15.

Edidit per *Extensum Kovachich* in monumentis Veteris legislationis Hungar. Segmenti I, p. 13; item Kovachich *Silloges Decretorum comitalium* p. 15.

Fejér Cod. Dipl. T. VII. Vol. II. p. 139.

Nos Ladislaus D. G. Rex Hungariae et Universis, et singulis, ad quos praesentes devenerint, notum volumus esse, quod *Ursus Knezius* et *Dominicus Mgter Janitorum* nomine in personis Universorum incolarum, et inhabitatorum *Villae Nostrae Oluchalis* ***) in medio Siculorum Nostrorum de *Udvordhel* commorantium, gravi cum querela in nostri accedentes praesentiam exposuerunt, et exponendo significarunt, quod dicti incolae *ob continuas Siculorum partium illarum invasiones*, et territoriorum dictae Villae nostrae occupationes ad tantam redacti sunt inhabitatorum, et mansionum paucitatem, ut *ligna, et tigna ad Castrum nostrum Udvord pro ejus conservatione, et mutatione necessaria vix jam subministrare possint*, et tamen

*) *Bibliotheca*.

**) Modus agri est 150 jugera complexus vide Tripart. Part. I. tit 133.

*) I. e. Jobbagiones.

**) Insurrectio.

per *Castellanos* dicti *Castri Nostri* eatenus adurgentur quotidie, et cogantur, ipsi tamen memores fidelitatis, et obsequiorum, *servitiorum sub quibus a praedecessoribus Nostris Hungariae Regibus terra relicti, et donati fuere*, cuperent porro quoque huic Regno Nostro pacifice, et quiete inservire, hinc ne *inhabitatores dictae villae nostrae secus et ab exordio ad Castrum nostrum praefatum Udvord servientes, et lignis, et timentis pedestribusque servitiis castrensare soliti* cum manifesto nostro et ipsorum damno penitus libertate sua excidere contingat, harum serie firmiter mandamus, ut nemo ipsos Universos, preter *Castellanos Nostros* de dicta *Udvord* iudicare, et ad servitia qualiacunque cogere praesumat exceptis tamen *siculis* in dicta villa mansiones tenentibus, et emtione, aut alio juris titulo subsistibili acquirentibus, quos a *jurisdictione Kuezii* eximentes tempore exercitationis more aliorum liberorum siculorum sub vexillo Comitum ipsorum connumerari, et exercituare volumus, hoc tamen per expressum reservato, ut iidem *siculi* quotannis *requisitas trabes ad Udvord*, si quando necessitas magnopere urserit praestare teneantur, sintque adstricti, ne secus reliqui *inhabitatores dictae villae* praeter justitiam aggraventur, servitiisque opprimantur. — Volumus insuper ex consensu Praelatorum, et Baronum, hic nobiscum praesentium, ut dicti *inhabitatores villae Nostrae Olachalis* nulli omnino *Decimas* praeter solitas *Capecias Ecclesiae de Udvord* praestare teneantur, sintque ab omni *Dicatione more siculorum* inter quos vivunt in perpetuum exempti, praestent tamen *Kuezio* ipsorum praestanda. Non omisso et eo, quod a *signatura bovm* exempti sint. Datum Budae in Domo Domini Regis praesentibus Venerabili Patre Nicolae Episcopo Bosnensi, Dominico Magistro Janitorum, Magistro Demetrio Nostris fidelibus, et aliis, quam pluribus fide dignis, quorum consilio hanc fecimus chartam, et Donationem anno Domini 1301. Septimo Calendas Octobris. In cujus rei testimonium, et perpetuam firmitatem praesentes fecimus sigilli nostri munimine roborari, secretum annulum nostrum eisdem apprimentes per manus praefati Episcopi Bosnensis. Regni Nostri Hungarici anno primo.

Edidit Schuller in „Archiv“ I. Urkundenbuch p. 2.

Fragmentum in „Nemzeti Társalkodo“ 1838, I, p. 32.

Hujus Diplomatis fide dignitas impugnatur in „Nemzeti Társalkodo“ 1838 II, p. 57, 58. Fragmentum editum habetur etiam in opusculo cui titulus „Visgalódás az Erdélyi Kenéziségről“ 1846 p. 31, 32.

DIVISIONALES

Alpium Borgoensium pro Joanne Bethlen et Ladislao. ac Nicolao Apafi de 1317. *)

Nos *Franciscus Iklodi Comes Citus Dobocensis*, et *Stephanus Szentgiorgi Comes Citus Interioris Szolnok*, *Cáspár Kereszturi Vice Comes Dobocensis*, *Martinus Czereny*, et *Franciscus Czereny* de Balásfalva, *Georgius Czalaki* **) *Comes Majoris Sajó* ***) salva reverentia loquendo memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit Universis, quod Egregii ac Nobiles Dni. *Joannes Bethlen Major* de eadem ab una, et *Ladislaus Apafi*, *Nicolausque* de Apanagyfalva partes ab altera, communi, et unanimi sententia vocarunt nos tanquam homines Regios, et iudices electos ad divisionem, et disecationem *Alpium Borgoensium* subjicientes se se vinculo 500 *flore-norum aureorum*, et quid quid secundum puram conscientiam nostram de dictis Alpibus Borgoensium inter nos deliberaremus in hoc nobiscum consentiret utraque pars, nostramque compositionem qualemcumque ratam, ac immotam haberet. Visum est itaque nobis ad probabiliorem divisionem harum alpium praedictarum tales adjungere homines, qui statum, situm, et proventum sylvarum scirent, signo tandem *Judicis Primarii Bistriciensis circum-specti Georgii Kurlát* vocavimus, citavimusque *Villieum Jadiensem* Gensves cum suis asseclis *Philippo Fabro* ect. (enumerantur reliqui,) qui fide ipsorum mediante sic coram nobis fassi sunt: quod ipsi adhuc puerili admodum aetate existentes sciunt duos *Villicos* armis conflictatos, laesosque fuisse, eo: quod alter inscio, atque extra favorem

*) Acestu documentu numai pentru aceea merita aici retiparirea, ca ce din elu se vede, cumca inca pela 1317 se tinea ca de o raritate, ca si marturisirea *romaniloru* e primita. Atata ura si apasare incepuse a incalca pe romani! — R.

**) *Czalaky*.

***) *Nagy Sajó* Cttu Doboka.

alter: Jaden. ligna de antedictis sylvis haberet, unde moti Domini Alpium dictarum, sylvas dividerunt in duas partes. quarum Una e regione scilicet Radnen: in usum Dnor. *Apaffi* cedebat, altera vero a parte meridionali in usum *Bistriciensium*, glandium autem usus, et proventus quandoque communis fuit utrique parti, sylvas alterius partis dividere nulli partium licuit pro termino legitimo dissecan. distributas partes posuerunt fluvius *Bistricen*. . . . usque ad inferiorem nigrae collis situm et hanc esse collem loco termini, nec posse se se melius discernere possessionarias has alpes, partes ipsorum olim determinarunt, fatentur. Nos quoque Executores una cum Saxonibus praescriptis, quantum potuimus a *Cacumine* dictae *Nigrae Collis*, nemora, et saltus undique prospeximus a *Saxonibus* omnia loca investigan. . . . qui *fassionem etiam Valachor* *) probarunt, similem de divisione sylvarum mentionem facientes. Simili modo, et nos juxta consensum nostrum eundem terminum ab antiquis constitutum, et probatum statuimus fluvium sic dictum *Bistricien*. . . . et collem *Nigram*, quod etiam sub vinculo ab ipsis ex libera voluntate composito 500 florenorum *Aureorum* per *Literas Nostras sigillo Nostro obsignatas*, utrique parti extradidimus hac conditione, ut si qua partium hanc compositionem legitimam turbaret, citata in praesentiam *Vicarii* brevi dictamento juris secundum justitiam *Regni* compositionem pro solutione, et disturbance legitima constitutionis executionem patiat. Datum ex *Borgo* in *Cttu dicto Dobocensi*, feria secunda proxima post fest. *Philippi ac Jacobi Apost. a. D. 1317.*

Franciscus Devetseri,

Notarius Sedis Dobocensis m. p.

Originale sigillis sex Regionum munitum, et in papyro conscriptum, produxit *Fiscus R.* in causa *Apaffiano-Bethleniana*. Transmis. pag. 1669.

N. B. Has Divisionales coram *Tabula Judiciaria* transsummi fecit *Gregorius Bethlen* de *Keresd* *Tab. Judiciariae* assessor sub dato „*Segesvár* 15. Febr. 1676“ et Transsumtum hoc in eadem causa pag. Transmis. 1677. etiam productum fuit.

Notandum. Ex praebulo hujus Transsumti discimus anno 1676. fuisse *Sigismundum Bánfi* de *Losoncz* *Consiliarium Ppis* intimum, *S. Comitem*

Cttus Albae, una *Praesidentem Tabulae Regiae* *Judiciariae* in *Persona Ppis*.

SCAIULU. (Parabola.)

Si eu sunt unu scaiulu ca totii, m'am ivit pe campulu latu

Printre tufele spinóse, si 'nsusirea le-amu luatu.
Dintr'o flóre rosiu inchisa, potu sa dieu ca unu hujor
Ce boboculu meu deduse candu intraiu pe-a lumei foru,

Intemplarea rea aduse cumu diseiu de m'am schimbat
Frundie'mi rupsa, profacandu'mi cumu natura m'au lasatu.

Incepuiu eu daru atunee sa m'acatiu de trecatori
Sa ii tragu de a loru haina, earu mai multu pe derdeitori.

Sale spunu ce dicea altii, sa le mintiu catu amu pututu
Ca sa'i vedu si eu pe densii la starea'n care-amu cazutu.

Daru vediundu ca ei in urma, alu meu scoposu cunoscund

Taie póla si ma lasa nici cumu gandu'mi implinindu
Ma lasaiu de o camu data precumu seiu ca multi facea
Candu unu scoposu nu'lu adiuenge, si in bóle'n chini jacea!

Inse'n data ce unu spiupe pe tulpina me'amu vezutu,
Acelu vélu de pe-ame fatia, faru sa stiu mi'au si cadiutu;
Sia'pucai din capu eu éra pe molatici a'i inpuenge
Ca dóru tinta'mi cea dorita sa o potu acumu agiuenge-

Ei sarira faru s'astepte sa'i inpingu de-a doa óra
Si'n o furia cumplita, strasnicu strigatu redicara,
Incatu chiaru si tóte-acele ce din veacu n'au auditu
Fura'n doa despicate d'unu asia vuietu cumplitu.

Mai strigara'n multe renduri, daru nedejdeea loru cea mica

li facu ca sa se lase de pricini chiaru de nimica.
Ci la mine toti sarira, m'apucara'n a loru bratie,
Hoterindu ca a mea frunte de acumu sa se inaltie
Despoieta de timp, spine, ce pe ómeni strapungea
Candu pe-aprópe chiaru de mine ca sa tréca agiuengea.

Ve rogu daru vecini d'aprópe lapedati alu vóstru spine,
Si din sórta mea acésta, judecativa pe sine. A. O.

Indreptare. In column'a 1, colon'a 2, seria 11/12 citeace: *Cumanorum*; seria 12 in locu de ne pro regno, cit. se —. *Faci'a* 324 seria 35 cit. *Ecclesia*; *Nota* 1 in locu de *Resindu*: *Resinariu*. *Faci'a* 325, seria 2 in locu de *Boez* cit. *Botezu*; pro eo; dignoscebatur. — F. 326 s. 9, in titlu in locu de *Q. lege L.*; mai incolo restabileze in locu de restabileze; *afia*, *linistea*. —

*) *Valachorum* *fassiones* in *judicio* acceptantur.

DESCRERE VITEI MARII KORNIATE.

Dintre toate ramurile de industrie româna cea mai mare este agricultura și în special cultura cerealelor și în special a grânelor, care sunt sursa de hrană pentru populație și pentru animale. Agricultura este o activitate care necesită multă muncă și investiții, dar este și o sursă importantă de venituri pentru mulți oameni. În România, agricultura este o activitate tradițională și este foarte importantă pentru economia țării. În prezent, agricultura este o activitate care este în creștere și este o sursă importantă de venituri pentru mulți oameni.

Este o activitate care necesită multă muncă și investiții, dar este și o sursă importantă de venituri pentru mulți oameni. În România, agricultura este o activitate tradițională și este foarte importantă pentru economia țării. În prezent, agricultura este o activitate care este în creștere și este o sursă importantă de venituri pentru mulți oameni.

La noi în țară sunt adesea probleme legate de agricultura și de veniturile agricultorilor. Uneori, agricultorii nu au suficiente venituri pentru a-și întreține familiile și pentru a investi în activitatea lor. Acest lucru se poate datora multor cauze, cum ar fi scăderea prețurilor pentru produsele agricole sau creșterea costurilor pentru inputuri. Este important să găsim soluții pentru a rezolva aceste probleme și pentru a asigura veniturile necesare agricultorilor.

Așa că, sperăm că această descriere vă va fi de folos și vă va ajuta să înțelegeți mai bine agricultura în România. Dacă aveți orice întrebări sau sugestii, vă rugăm să ne scrieți.

Бозл.

Ничи зп довітток нѣ сязжанте аша де віне омылї ка возл; кѣт де істе шї прїмеждїос есте зп тазр (вік) шї кѣт де дѣлче шї свїзс есте зп воѣ, дїкѣт шї зп копїл мїк пѣте сѣл адѣкѣ знде преа! дої тазрї афлїндѣ-се ла зп лок, се ват пѣпѣ ла мѣрте, дар о чїреадѣ дїтрѣгѣ де о сѣтѣ де вої, п'аѣ нїчї о прїчїнѣ, чї паск лїнїштїдї дїпрезлѣ, шї вїкарѣ п'аре нїчї о грїжѣ пентрѣ капрїдїїле лор; апої че сязжѣт нѣ пе фаче возл? чїне дѣче пѣгѣла шї арѣ пѣтѣнтѣла? фѣрѣ ел дї мѣлте дѣрї пѣтѣнтѣла п'ар фї арат, грѣжѣ п'ар фї сѣтѣнат шї ѓменїї ар фї мѣрїт де фѣте, саѣ кѣ с'ар фї хрѣнїт де нїште ерѣзрї ка довітѣчеле. Бозл нѣ есте пѣпѣнд ла фрїг, ел пѣте сѣферї мѣлт осте-пѣла, плоаїа шї фрїгѣла, дїсѣл кѣлѣзра сѣрелѣї дї сѣпѣрѣ мѣлт; де ачѣеа се волнѣвѣск вої де жѣг маї мѣлт вара де кѣт еарна. Пѣтереа возлї есте дї кап шї дї чѣфѣ: де ачѣеа возл есте вѣн де трас, еар нѣ д'а пѣрта грѣзтѣдїї пе снїваре ка мѣгарїї. Де ла дої шї жѣтѣтате пѣлѣ ла треї апї возл пѣте дїтра сѣтѣ жѣг. Кѣ влїндѣде дар нѣ кѣ вѣгае обїчпѣшѣте чїневашї кѣ о таре вшѣрїоуѣ возл ка сѣ трагѣ ла жѣг. Кїнд возл тѣнчешѣте, трѣвѣе сѣ фїе шї віне хрѣнїт кѣ флїп вѣп, еарѣл вѣлѣ шї грасѣ, кѣ трїфоїѣ, тѣзѣрїкѣ шї гїсдеї, дар вѣ кѣт фак зпїї дїп дѣрпнїї каре тѣнчѣск кѣ воїї лор прїтѣвара чїпчї саѣ шасе чѣсѣрї, шї пе зрѣтѣ дї трїмїт ла кѣтп ка сѣ паскѣ, знде сѣр-танѣла довітток дї задар кѣтѣ зп фїр де еарѣл че п'аѣ емїт дїкѣ дїп пѣтѣнт; дї сѣїршїт се волнѣвѣшѣте шї мѣре де фѣте еар нѣ де дѣр кѣт зїк зпїї. Дѣрпнїї нежїделѣпт каре фаче аша, п'аре мїлѣ нїчї де довіттокѣл сѣѣ нїчї тѣкар де сїне сїгѣр, фїїнд-кѣ, че фаче ел кїнд їа мѣрїт возл? Ла вої, маї кѣ сѣтѣ ла чѣї де жѣг, трѣ-кѣе дї фїе-каре доѣ саѣ треї зїле сѣ лї се деа чѣва саре ка сѣ лїгѣ; ачѣста есте фѣрте сѣлѣтос пентрѣ дїншїї, воїї шї вачїле трѣвѣе сѣ фїе трї-мїшїї де дїмїнеауѣ ла кѣтп, еарна трѣвѣе сѣ се деа возлїї флїп, паїе, тѣрїѣе де грѣж шї де тѣлаїї, кошарѣле воїлор трѣвѣе сѣ фїе віне аерїсїте, аде-сѣорї кѣрѣдїте; кїнд нѣ е вїжѣліе афарѣ, пѣте зша грѣждїлїї ка сѣ рѣтѣлѣ дескїсѣ, фїїнд-кѣ фрїгѣла нѣ фаче рѣѣ возлїї.

Бозл тѣнчїкѣ істе шї мѣлт де одаѣт, шї дѣпѣ че с'а сѣтѣрат, се кѣлѣк шї дїчѣне а рѣ-тега, адїкѣ скѣте дїп стѣмахѣла сѣѣ пѣтрѣд пемї-сгѣїт, дї тачїнѣ дїкѣ одаѣт де іспѣлѣ дї грѣл шї пе зрѣтѣ кїнд дї дїгїте пентрѣ а доа ѓрѣ,

дптръ дп алт stomach (фiind-къ воiи, вачiле, вiволi, оiле шi капреле, адiкъ тоте вiтеле рзтегъторе аѣ жте патрѣ stomache дп вэрта лор). Ън воѣ каре нѣ рзтегъ, тѣкар къ паште, нѣ есте сънѣтос. Боза дорте пѣдiн шi зшор, чел маi тiк стомот дп скѣлѣ, ел есте кам тот д'азна кѣлкат не партеа стѣжгъ знде вате inima, ел аре овичеiѣ а'шi рѣпе пѣрѣл къ лiмба шi ал дигiцi, каре, грѣтѣ-дiндѣсе дп stomach, рѣтѣне аколо ка ниште пѣл-чiнте грѣсе дпнiетрiте шi nemicstѣите, прип каре боза пѣте съ се волпѣвѣскѣ. Спре а апѣра ачѣста, пѣте чiне-ва съ тѣжжаскъ къ валiгъ локѣрiле знде аре боза овичеiѣ а се лiнце, тiросѣл зрѣт на десѣвѣра боза де ачест пѣрав.

Ла патрѣ анi боза дшѣ скiмѣвъ кѣрпеле; ла фiе-каре ан креште ла корп зп iнел маi тѣлт прип каре пѣте кѣпѣште чiне-ва вѣрста бозавi.

Ън воѣ сънѣтос нѣ ласѣ капѣл дп жос (афарѣ пѣтаi кѣнд есте остениѣ), зрѣкiле свiт рѣдiкате шi калде, окiи свiт кѣрацi фѣрѣ лакрiмi, вiне стрѣлѣчiнд; пѣрѣл есте neted, ка полеiт шi тѣле, iар нѣ аспрѣ паркѣ ар фi съжрлiт; зтѣлетѣл есте дпчет дар е пѣтернiк.

Кѣ кѣт боза есте вѣждн шi дпчет дп тiнѣ-кѣрiле сале кѣнд есте лiништiт, атѣт есте скiмѣват къ тотѣл дп фiреа са кѣнд с'аѣ сперiат, атѣнчi нѣ маi аскѣлт ла гласѣ стѣпѣжнѣлѣ съѣ, фѣѣе къ о iздѣлѣ таре, дпнѣгъ шi трече песте апѣ. Дптр'о нѣпте кѣнд о чiрѣдѣ де воi се сперiе, тодi фѣг шi дiмiнѣда вѣкарѣл нѣ гѣсепте нiчi зпѣл дп локѣл лор; тiросѣл де сѣнѣе сперiе воi, прѣкѣтн шi кѣнд фѣлѣерѣ таре. Дар де се дп-тѣжпѣлѣ ка воiи съ се сперiе шi фѣрѣ прiчiнѣ, атѣнчi есте семп де вѣлѣ epidemikъ.

Боiи дiнтр'о чiрѣдѣ трѣск лiништiдi дп-презвiѣ, шi кѣнд дпчет а се вате зпѣл къ алтѣл, есте зп семп де вѣлѣ.

Боза аре о дпцеленчiзне маi тiкѣ де кѣт калѣл, фiind-къ калѣл кѣпѣште тот д'азна не стѣ-пѣжнѣл съѣ, iар дiн потрiвѣл боза нѣ маi кѣпѣште не вѣкар кѣнд шi аѣ скiмѣват хѣнеле челе алѣе дп челе алѣастрѣ,

Дѣнѣ че боза а сѣжiт отѣлѣи кѣт а трѣг, апоi шi дѣнѣ тѣртеа са кѣтн дп тѣiет не сѣж-жаште къ карнеа са дѣлче ла тѣжжаре, къ пiелеа ла дпкѣлѣдѣтiнте, къ пѣрѣл ла зшплереа салтеле-лор, апоi шi кѣрпеле шi оаселе лѣи не свiт спре фолос, дп сѣжршiт тот че вiне де ла воѣ есте де трѣзвiонѣл, кiар шi валiга са каре есте де таре фолос пентрѣ дпгрѣшареа кѣтпѣлѣи. Ън кѣтн

дпгрѣшат къ валегъ де воѣ дѣ о родiре дптреiтѣ, дппѣтратѣ шi кiар дпзечiтѣ де кѣт кѣтпѣл не-дпгрѣшат; ар фi фѣрте вiне ка дѣранiи поштрi съ се овичнѣаскъ а скѣте грѣтезiле де валегъ дiн кѣрѣдiле шi копареле лор, шi а ле дѣче не локѣ-рiле де арѣтѣрѣ саѣ дп излаз, маi къ сѣтѣ ла локѣрiле знде пѣтѣжнѣл есте зскат нiсiнос, еi о съ кѣтпiѣе дпдоiт приптр'ачѣста, фiind-къ шi кѣр-дiле лор вор фi кѣрѣдiте, нежтпнѣдiте шi сънѣ-тѣсе, шi кѣтпѣл ва фi фолосiтор родiнд хрѣпѣ пентрѣ ѳменi.

Чiне аре вiте, трѣвѣе съ се сiмѣскѣ съ ле аiѣл д'зп соiѣ таре шi фѣтос; келтѣелiле шi тѣжжареа лор есте тот ачѣешi; кѣнд зп дѣран дпсъ вiнде ла зп сѣрѣкѣи о перекѣ де воi тарѣ iа зп прецѣ дпдоiт де кѣт пентрѣ перекѣа де воi нiчi.

Спре а аѣеа чiне-ва вiте вѣне, съ алѣгъ вачi тарѣ шi вѣне шi съ ле дпперекѣе къ вiчi де соiѣ вѣн. Ън вiк д'зп соiѣ вѣн трѣвѣе съ аiѣл фѣрптеа ларгъ, окiи негрi шi вiи, кѣрпеле негре шi сѣжрте, гѣтѣл кѣрнос шi дрепт, пiѣптѣл шi зтерiи ларѣи, трѣпѣл лѣнг, спiнареа дрѣптѣ, фѣптѣра дѣпѣлѣ, пiвiѣореле грѣсе, кѣда лѣнгъ пѣрѣсѣ. Вiчiи рошiи свiт чеi маi вѣнi: акѣт vom ворѣи чеѣа деспре вѣлеле вѣлѣи.

С жпцѣрат.

О вѣлѣ овичнѣиѣгъ есте ачѣеа че се кiатѣ сѣжпцѣрат. — Ачѣста се дптѣпѣл ла воiи де жѣт дѣнѣ че аѣ тѣнчiт тѣлт, с'аѣ пѣдѣштiт шi аѣ вѣѣт апѣ рече пѣтаi де кѣт. — Семпеле вѣлеi свiт: боза есте трiст, нѣ тѣжжикъ, зрѣкiле свiт рѣчi шi лѣсате дп жос, довiтокѣл аре сете, есте ка остениѣ, нѣ маi пѣте ста дп нiчiѣре шi каде д'одатѣ жос, шi дп 24 де чѣсѣрi пѣте съ шi тѣрѣ. Лѣкѣл чел маi вѣн пентрѣ ачѣстѣ вѣлѣ есте а лѣа вѣлѣи ка о ока де сѣнѣе (саѣ пѣтаi о жѣтѣтате) дiн вѣла гѣтѣлѣи, еар дака нѣ штiе чiне-ва а гѣсi ачѣ-стѣ вѣпѣ, съ се крестеѣе боза ла зреке, дп фѣрпте саѣ ла нас: анѣ съ i се деа къ тѣсѣрѣ, нѣ тѣлтѣ д'одатѣ; 4 саѣ 5 зiле трѣвѣе боза а фi odixnit.

Кѣрчѣеап.

Вара кѣнд кѣлѣвѣра есте фѣрте таре, воiи каре лѣкрезѣ тотѣ зiѣа не кѣтп, прѣкѣтн шi вачiле каре паск не сѣхатѣрi, знде нѣ е зтѣрѣ, свiт сѣпѣсе ла о вѣлѣ че се пѣтеште Кѣрчѣеап саѣ Кѣр-чѣеап, адекѣ вiтеле се пiшѣ сѣнѣе; трѣпѣл лор арде, свiт трiсте: нѣ тѣжжикъ, де тѣлте орi нiчi нѣ вѣаѣ; окiи лакрѣтѣзѣ, нѣ се валiгъ нiчi де вѣтн,

ші пішатъа есте рошъ ка ежиделе. Аста еаръші есте о вѣль примекдіѡсъ.

Тъмъдзіреа ачестей вѣле се фаче еаръші прін словозіреа де ежиде; тот d'odatъ въкаръа тревзе съшн знгъ тжпа кз знг-де лемп; съ о ваце дп трънъа вохлвї кжт се ва пзтеа де аджк, дар дичет, шї се скѡдъ въкзділе де валігъ дмпіетрїтъ че се афлъ аколо, шї не зртъ съ се деа вохлвї де възт одет саъ анъ де тържде саъ зѣтъ де варзъ акръ.

Бпфлътъръ.

Ънде свнт іслазе саъ сѣхатърї фѡрте змѣде, спре пїадъ ла валтъ, знде креште еарвъ грѡсъ, лвнгъ шї латъ, аместекатъ кз піште фѡїде, аколо се дптжмплъ кз вохл, дзпъ че а пъскзт мѣлт, съ шї зпѡле вѣрта, фъкжндъ-се таре ка о товъ.

Ачѣстъ вѡлъ се дптжмплъ кжнд віта тъпжкъ еарвъ прѡспътъ преа мѣлт одатъ, саъ кжнд а пъскзт преа мѣлт ла зп ізлаз грас саъ шї тѡтна кжнд се словод мїрїштїле, шї вітеле тъпжккъ мѣлді коченї де порзтъ. Бѡла ачѣста есте фѡрте івте, кьчї дп 4 саъ 5 чѣсърї пѡте віта съ шї торъ. Кжнд въкаръа ва вѣга де сѣтъ кз с'а зпѡлат вр'о вітъ, пзтаї де кжт ел тревзе съ сілѣскъ пе ачеа вітъ а фзці кжт се ва пзтеа де мѣлт; кз кжт маї таре кз атжт дї есте маї віне. Ынде есте ана кзргъторѣ есте віне а гонї віта дп анъ саъ шї а тѣрна анъ рече песте джпса, дар знде пічї аста пз е де фолос, тревзе кз о сѣлъ грѡсе фъкзтъ о гавръ дп вѣрта вітеї дп партеа стжнгъ шї дп лок знде вѣрта с'аратъ преа зпѡлатъ, атзпчї ва ешї аеръа шї віта ва скъпа, дпсъ ачѣстъ операдїе есте віне с'о факъ зп мештер.

Отрвїтъръ.

Есте о еарвъ отрвїтъ пзмітъ еарва дракълвї. Кжнд вітеле (вої шї вачїле) тъпжккъ дпнтр'ачѣстъ еарвъ, пзтаї де кжт торъ. Ам въззт о датъ дпнтр'зп сат мзрїнд 20 де віте дп 6 чѣсърї дзпе че аъ пъскзт ла зп лок знде креште ачѣстъ еарвъ. Лѣкъл чел маї взп пентрз ачест рѣъ прїпїт, есте ланте дзлче: съ се тѡрне дп гвра фїеш-кърїї вітъ волнавъ (отрвїтъ) кжте зна шї доъ шї треї окале скзпе де ланте дзлче; шї пѣсте кжтева чѣсърї се сдревенеск вітеле отрвїте. Дпсъ се пз пѣрзъ чїне-ва време, кьчї кз кжт се гръвеште а да вітелор ланте, кз атжт е маї віне, фїїнд кз дака а трекзт мѣлте чѣсърї дзпъ че вітеле с'а отрвїт, пѡте кз пічї лантеле пз ле маї фолосеште.

Далакъл (карвънкъл) есте о вѡлъ ла віте каре п'аре пічї зп леав кжнд вѡла а дпїпнтат мѣлт; кьчї дпнтр'о зі саъ доъ орїтрѣї, торъ вітеле фѡръ а аръта пе дпн афаръ вр'зп семп джсемнат, пзтаї кжнд се тае віта, атзпчї се гъсеште дп пъзптръа вітеї плъмзпїї вінеді кам пегрї шї аршї, маї кз сѣтъ спїїна есте лїпїчѡсъ пзтрезїтъ. Ачѣстъ вѡлъ есте пз пзтаї ла віте, чї кіар шї ла ѡменї. Дпнтр'зп сат ам въззтъ одатъ чїпчї ѡменї дпволавїндъсе дзпъ че а тжпкат карпе де зп воъ че мзрїсе де далак; зп възт че 'а а жзпвїт а мзрїт дп 24 де чѣсърї; ла тоді ачѣї волнавї лѣ а ешїт далак пе гжт саъ пе образ, адїкъ: о зпѡлътъръ таре шї таре каре песте о зі саъ доъ, а спарт шї а скос о кзптъръ пзтредъ; ѡменїї каре аъ далак аъ тот d'авна аплекаре d'a dormї. Сїпгъръа леав пентрз ачѣї ѡменї непорочїді есте d'a арде далакъл кз зп кзїш де фїер възгат дп фок шї фъкзт рошъ, саъ авжнд чїне-ва піатра іадзлвї, пѡте съ арзъ далакъл шї кз ачѣстъ пїеатръ. Мѣлді ѡменї аъ скъпат дпн примекдіеа тордії прїпнтр'ачест кїп.

Кз ачест прїлеж тревзе съ даъ сѣтенїлор о новацъ възп д'а пз тжпка пічї одатъ карпе де вітъ волнавъ. Есте зп овїчеїш зржт, кз дака се дпволовеште зп воъ саъ о вакъ шї дака есте таре волнавъ, атзпчї стъпжнъа ачелїї віте се гръвеште а о тѣя шї а о тжпка дпнпрезпъ кз вечїпї сѣї. Мѣлді ѡменї с'аъ пръпъдіт дпнтр'ачест кїп. Аведї мїлъ пентрз Дзпнезеѣ! де віаца вѡстръ шї де а копїлор вострїї. Дака Дзпнезеѣ а трїміс о вѡлъ реа асзпра зпїї віте, лъсаді-о ка сь мѡръ сїпгъръ шї дпгронаді-о; де че ежптедї лакотї дзпе карпеа еї, каре пѡте кз ва адзче о таре непорочїре? Ар фї віне съ се деа порзпчї пе ла сате ка жзрадїї сь аївъ дпгрїжіре ка сь пѣ се вжпзъ дъранїлор карпе де віте че аъ фост волнаве. (Ва зрма.)

Ш А Р А Д Е.

II.

Тѡтъ пѡптеа еъ дп пат
Те свческ шї те'п вѣртеск,
Дар сърїнд, еъ теам лъсат
Кжнд де гїне тъ гъсѣк.
Де м'аї прїнс, апѡї ръпеште
Слов'ан тѣї, ш'анѡї четеште,
Шїї vede кз тошїнашїї

Мъ лва къ тѣпкъ крѣдъ,
 Еар акѣи, зѣѣ къкопаншї
 Мъ гонеск шї,и кърдї тѣ дѣ,
 Съ тѣ айѣ леї греѣ поѣе.
 Дар тѣ тасїи цѣтѣтате;
 Шїо вѣкатъ е легѣтѣ
 Не кътнїе фѣрѣ сѣтѣ,
 Ам тїрос, їзѣск дн грав,
 Шї ам тацї къ капѣл аль,
 Еар де'иторчї кóда 'наїнте
 Ла тѣлїеа фѣр' де мїнте,
 Кънд фачї тїк петїкѣл маре
 Еѣ сѣнт род де-аче лѣкпаре.
 Ала е каре'дї аратѣ
 Ъиде лѣкѣл тѣ л'аї пѣс.
 Шї деї таї капѣл, дндатѣ
 Кънд п'авзї че дї' с'аѣ спѣс,
 Зѣѣ еѣ вере те-ам сѣзжїт
 Съ афлї че д'аѣ ворвїт!

III.

Кънд пѣ ам паралел'н пѣпгѣ
 Нічї тѣлїгѣ сѣ'тї ажѣпгѣ,
 Атѣпчї вере т'ам топїт,
 Еѣ сѣнт капѣл де гѣчїт!
 Тот дїп трѣп днкъ к'о вѣке
 Де'тї лїнепшї капѣл дн тѣке,
 Де'оїѣ жѣка кѣрѣ ла стос;
 Zїна'тї реа, шї еѣ фѣзмос,
 Жѣдеката'тї лѣтѣрїгѣ
 Шїп тратадїе сѣчїтѣ,
 Макап дракѣ сѣ мї'о зїкѣ
 Еѣ къпоск къ пѣї нїмїкѣ,
 Шї къвѣпгѣла ла ївеалѣ
 Есѣ фѣрѣ вр'о сѣїеалѣ.
 Аче вѣке шї къ кóда,
 Де'с зпїте; катѣї рóда;
 Прїп їнстанцїї прѣпѣдїтѣ,
 Де черпелѣ пѣпѣдїтѣ,
 Ъп неказ не вѣта лѣте
 Кѣ сарматїкѣл сѣѣ пѣне. —
 Тѣтѣшї днѣс, шї дїп мїне
 Кѣт де рѣ'с, деї фаче-зп віне
 Сѣ'тї таї капѣл, тѣ аї прїне
 Фѣзтѣседї, дѣх не къпрїне;
 Каре цокѣ'н цара пóстрѣ

Дн новештї, ролѣ пѣ прóстѣ,
 Тóтѣ астѣ грѣшѣдѣлѣ
 Де-о адѣнї ддї дѣ'н ївѣлѣ,
 Нішгѣ петїчї де фолоѣ
 Кънд вреї касеї сѣ'дї пѣї доѣ;
 Еарѣ знде'с шї къкóне
 Сѣнт декорѣрї де салóне.

IV.

Кѣ опт дїндї, ддї фак еѣ дїе
 Де тѣ аї о вогѣдїе.
 Еар де пѣ, аної тѣ катѣ
 Скѣндсра'ї де дїндї тѣпкатѣ.
 Кѣ дїндї треї де дїнаїте,
 Еѣ де сїне'тї пѣ'с фѣрвїнте
 Дар дс лѣкѣл че тѣ вате
 Кам адес дїганї'н спате.
 Шї ла зпшї шї ла лѣкатѣ
 Шї ла совї, карете, катѣ
 Ба ла тѣлѣ тот мерѣ;
 Де тѣ крѣзї еѣ сѣнт тот еѣ!
 Дакѣ вреї сѣ пѣ фїѣ пѣлѣпсѣ
 Пѣне-зп дїпте'н кóдѣ днѣс,
 Шї атѣпчї еѣ сѣнт амарѣ,
 Сѣнт не лѣпгѣ їнїмїорѣ!
 Кѣ шесѣ днѣс, фѣрѣ де кап
 Еѣ не ла цѣгѣрї лѣсне дїкан;
 Кѣчї фѣр де мїне
 Бозлѣї віне!
 Дакѣ капѣ'тї тѣ'тї веї рѣне,
 Шї дїп кóдѣї фаче крѣне,
 Нічї де кѣт се потрївеште
 Сѣ'тї рѣспѣзнї кѣткѣ пѣ есѣ!
 Еар п'аї мїлѣ шї'тї маї тас,
 Капѣл меѣ шї'о сѣ'дї рѣсае,
 Лѣкѣл че пѣї не пѣтѣпгѣ;
 Днѣс е маї сѣс де вѣпгѣ,
 Шї лѣчеште шї склїпеште
 Ла окї нóптеа веселеште.
 Еар деї таї дої дїндї дїп фѣрпте,
 Шїї пѣї кóда де ла трѣп;
 Де тѣ безї не орї шї знде,
 Де-оїѣ врої, пот сѣ те пѣп!
 Еар де'нтрѣвї рѣстїг тѣ, зѣѣ,
 Ддї рѣспѣнд къ, сѣнт тот еѣ!